

*** แนวทางพัฒนาการบริหารงานประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาของกลุ่มเครือข่าย
สถานศึกษาเถิน 2 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลำปาง เขต 2**

พลวัฒน์ สุวรรณรินทร์^{1*} นลธวัช ยุทธวงศ์²

¹นักศึกษาคณะศึกษาศาสตร์มหาบัณฑิต สาขาการบริหารการศึกษา วิทยาลัยนอร์ทเทิร์น

²อาจารย์ประจำคณะศึกษาศาสตร์ วิทยาลัยนอร์ทเทิร์น

*Corresponding author e-mail: bsnlpbanchong@gmail.com Tel. 0958966596

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาสภาพการบริหารงานประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา และ 2) ศึกษาแนวทางพัฒนาการบริหารงานประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา ของกลุ่มเครือข่ายสถานศึกษาเถิน 2 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลำปาง เขต 2 ประชากรและแหล่งข้อมูลที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา ครูและบุคลากรทางการศึกษา ของกลุ่มเครือข่ายสถานศึกษาเถิน 2 ในปีการศึกษา 2567 จำนวน 6 โรงเรียน รวมทั้งสิ้น จำนวน 70 คน และผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ได้แก่ ผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 9 คน เครื่องมือที่ใช้เป็นแบบสอบถาม ซึ่งมีค่า IOC รายข้ออยู่ระหว่าง 0.60 – 1.00 และค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามทั้งฉบับ เท่ากับ 0.971 และแบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง วิเคราะห์ข้อมูลโดยหาค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการวิเคราะห์เนื้อหา ผลการวิจัยพบว่า 1) สภาพการบริหารงานประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา โดยรวมและรายด้าน เฉลี่ยรวมอยู่ในระดับมาก 2) แนวทางพัฒนาการบริหารงานประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา โดยสรุปทั้ง 7 ด้าน ดังนี้ 1) การกำหนดมาตรฐานการศึกษา สร้างความเข้าใจกระบวนการกำหนดมาตรฐานอย่างถูกต้องทุกขั้นตอน และกำหนดแนวปฏิบัติที่ชัดเจนและเข้าใจง่าย 2) การจัดทำแผนพัฒนาการจัดการศึกษา ดำเนินงานตามวงจร PDCA ตรวจสอบความสอดคล้องของแผนงาน จัดประชุมชี้แจงแผนโครงการและขอความเห็นชอบจากคณะกรรมการสถานศึกษา 3) การดำเนินการตามแผน มีการติดตามผลด้วยวงจร PDCA อย่างสม่ำเสมอ ใช้เทคโนโลยีสารสนเทศรายงานผล จัดสรรทรัพยากร บุคลากร งบประมาณ และพัฒนาบุคลากรอย่างเหมาะสม 4) การประเมินผล และตรวจสอบคุณภาพ ใช้เครื่องมือประเมินที่เหมาะสม หลากหลายรูปแบบ ใช้เทคโนโลยีช่วยประเมิน มีแผนและคู่มือประเมินชัดเจน ดำเนินการประเมินผ่านกระบวนการ PLC 5) การติดตามผลเพื่อพัฒนา วิเคราะห์ผลการประเมินเพื่อปรับปรุงแผน รวบรวมข้อมูลผ่านการสะท้อนคิด จัดทำสารสนเทศสนับสนุนการวางแผนพัฒนา และติดตามผลอย่างน้อยภาคเรียนละ 2 ครั้ง 6) การจัดทำรายงานผลการประเมินตนเอง (SAR) แต่งตั้งคณะทำงานจัดทำ SAR ส่งผ่านระบบ E-SAR ของ สพฐ. จัดเวทีแลกเปลี่ยนผลการประเมิน สรุปรายงานให้กระชับ ครบถ้วน ตรงประเด็น ใช้ Infographic และเผยแพร่ผ่านช่องทางออนไลน์ และพัฒนาอย่างต่อเนื่องโดยใช้กระบวนการ PLC 7) การพัฒนาคุณภาพสถานศึกษาอย่างต่อเนื่อง วิเคราะห์ผลประเมินร่วมกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ใช้กระบวนการ PLC และ SWOT Analysis และทบทวนระบบประกันคุณภาพตามวงจร PDCA

คำสำคัญ: แนวทางพัฒนา; การบริหารงาน; ประกันคุณภาพภายใน

* Received: 2025-05-22, Revised: 2025-06-17, Accepted: 2025-06-26

The Guideline for Developing Internal Quality Assurance in Thoen 2 School Group under the Lampang Primary Educational Service Area Office 2

Ponlawat Suwannarin^{1*} Nontawat Yuttawong²

¹Master of Education Program in Educational Administration, Northern College

²Lecturer of Faculty of Education, Northern College

*Corresponding author e-mail: bsnlpbanchong@gmail.com

ABSTRACT

This research aimed to (1) study the current state of internal quality assurance management in schools, and (2) explore guidelines for developing internal quality assurance management in the Thoen 2 School Network under the Lampang Primary Educational Service Area Office 2. The population and data sources consisted of school administrators, teachers, and educational personnel from 6 schools in the Thoen 2 School Network during the 2024 academic year, totaling 70 participants, as well as 9 key informants who were experts in the field. The research instruments included a questionnaire, with item-level IOC values ranging from 0.60 to 1.00 and an overall reliability coefficient of 0.971, and a structured interview. Data were analyzed using percentage, mean, standard deviation, and content analysis. The findings revealed that: (1) the overall state of internal quality assurance management, both overall and in each aspect, was at a high level; and (2) the guidelines for development covered seven aspects: (1) setting educational standards through clear and comprehensible processes and practices; (2) educational management planning based on the PDCA cycle, plan alignment verification, and obtaining approval from the school board; (3) implementation of the plan with regular monitoring using PDCA, the use of information technology for reporting, appropriate resource allocation, and personnel development; (4) evaluation and quality inspection through suitable and diverse assessment tools, supported by technology, with clear evaluation plans and manuals, and implementation via the PLC process; (5) follow-up and development through analysis of evaluation results, reflective data collection, information system development, and monitoring at least twice per semester; (6) preparation of the Self-Assessment Report (SAR) through appointed working groups, submission via the E-SAR system, sharing of evaluation results, concise reporting, use of infographics, online dissemination, and continuous development through the PLC process; and (7) continuous school quality development through joint evaluation analysis with relevant agencies, application of the PLC process and SWOT analysis, and regular review of the quality assurance system following the PDCA cycle.

Keywords: Guideline for Developing; Administration; Internal Quality Assurance

บทนำ

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ.2545 (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2553 และ (ฉบับที่ 4) พ.ศ. 2562 ได้กำหนดความหมายและหลักการในมาตรา 47 ให้มีระบบการประกันคุณภาพการศึกษาเพื่อพัฒนาคุณภาพและมาตรฐานการศึกษาของการศึกษาขั้นพื้นฐาน และการศึกษาระดับอุดมศึกษา มาตรา 48 กำหนดให้หน่วยงานต้นสังกัดและสถานศึกษา จัดให้มีระบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาและให้ถือว่าการประกันคุณภาพภายในเป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการบริหารการศึกษาที่ต้องดำเนินการอย่างต่อเนื่อง โดยมีการจัดทำรายงานประจำปีเสนอต่อหน่วยงานต้นสังกัด หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง และเปิดเผยต่อสาธารณชน เพื่อนำไปสู่การพัฒนาคุณภาพและมาตรฐานการศึกษาและเพื่อรองรับการประกันคุณภาพภายนอก (กระทรวงศึกษาธิการ, 2567)

กฎกระทรวงการประกันคุณภาพการศึกษา พ.ศ. 2561 กำหนดหลักการเกี่ยวกับการประกันคุณภาพการศึกษา โดยเปิดโอกาสให้สถานศึกษามีอิสระมากขึ้นนำไปสู่การพัฒนาคุณภาพและมาตรฐาน การประกันคุณภาพการศึกษา เป็นการประเมินผลและการติดตามตรวจสอบ คุณภาพตามมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษา เพื่อให้เกิดการพัฒนาและสร้างความเชื่อมั่นว่าสถานศึกษานั้นสามารถจัดการศึกษาได้อย่างมีคุณภาพ โดยให้สถานศึกษาแต่ละแห่งจัดให้มีระบบการประกันคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษา ให้มีการประเมินผลและตรวจสอบคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษา ติดตามผลการดำเนินการเพื่อพัฒนาสถานศึกษาให้มีคุณภาพตามมาตรฐานการศึกษา และจัดส่งรายงานผลการประเมินตนเองให้แก่หน่วยงานต้นสังกัดหรือหน่วยงานที่กำกับดูแลสถานศึกษาเป็นประจำทุกปี ทั้งนี้ให้หน่วยงานต้นสังกัดหรือหน่วยงานที่กำกับดูแลสถานศึกษามีหน้าที่ในการให้คำปรึกษา ช่วยเหลือ และแนะนำสถานศึกษา เพื่อให้การประกันคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาพัฒนาอย่างต่อเนื่อง (กระทรวงศึกษาธิการ, 2567)

การประกันคุณภาพการศึกษาภายใน (Internal Quality Assurance: IQA) เป็นกระบวนการพัฒนาการจัดการศึกษาของสถานศึกษาอย่างเป็นระบบและต่อเนื่อง โดยผลการประเมินคุณภาพภายในยังเป็นหลักฐานรองรับการประเมินคุณภาพภายนอก (External Quality Assessment: EQA) ของสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (องค์การมหาชน) ซึ่งอิงตามมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษาที่ครอบคลุม ชัดเจน สอดคล้องกับมาตรฐานชาติและขั้นพื้นฐาน เพื่อสร้างความมั่นใจให้ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องว่านักเรียนได้รับการศึกษาที่มีคุณภาพและบรรลุเป้าหมายตามมาตรฐานที่กำหนด (สำนักทดสอบทางการศึกษา สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ, 2563)

การพัฒนาคุณภาพการศึกษา เป็นกระบวนการกำหนดมาตรฐานคุณภาพของผู้เรียนที่เป็นเป้าหมาย รวมทั้งมาตรฐานกระบวนการดำเนินงานและปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาที่เชื่อว่าจะสามารถส่งผลให้การจัดการศึกษาบรรลุเป้าหมาย ทั้งนี้ในระหว่างดำเนินงานจัดการศึกษาสู่เป้าหมาย สถานศึกษาและหน่วยงานต้นสังกัดจำเป็นต้องมีการพัฒนากลไกในการติดตามตรวจสอบคุณภาพการศึกษาด้านกระบวนการบริหารและการจัดการด้านกระบวนการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญและด้านคุณภาพผู้เรียน โดยบุคคลภายในสถานศึกษาและภายนอกสถานศึกษา เพื่อให้มั่นใจได้ว่าจะสามารถพัฒนาผู้เรียนที่มีคุณภาพตามเป้าหมายที่กำหนดได้อย่างมีประสิทธิภาพ โดยอาศัยกระบวนการดำเนินการพัฒนาคุณภาพด้วยวงจรคุณภาพแบบ PDCA คือ มีกระบวนการวางแผนกำหนดเป้าหมายคุณภาพ (Plan) ดำเนินการตามแผนควบคู่กับการติดตามตรวจสอบและประเมินคุณภาพ

ระหว่างดำเนินงาน (Do & Check) กระบวนการนำผลการประเมินมาเป็นฐานการตัดสินใจพัฒนาหรือยกระดับคุณภาพให้สูงขึ้นต่อเนื่องตามลำดับ (Act) (สำนักทดสอบทางการศึกษา สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ, 2563)

จากการศึกษาวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาระบบประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา พบว่ามีการศึกษาทั้งสภาพปัญหาและแนวทางพัฒนาอย่างต่อเนื่อง โดย ณัฏฐา ถาวร และกานดา ชะนะภู (2563) ศึกษาการพัฒนารูปแบบประกันคุณภาพภายในในจังหวัดลำปาง พบว่าหลังใช้รูปแบบผลการประเมินคุณภาพภายในดีขึ้นทุกด้าน ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องมีความพึงพอใจในระดับสูง และเห็นว่ารูปแบบมีความถูกต้อง เหมาะสม สามารถนำไปปฏิบัติได้จริง ส่วนงานวิจัยของสุดาพร หงษ์เวียงจันทร์ (2565) ศึกษาการดำเนินงานประกันคุณภาพภายในของสำนักงานเขตตลิ่งชัน พบว่าภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด โดยเสนอแนวทางพัฒนา ได้แก่ ศึกษากระบวนการที่เกี่ยวข้อง วิเคราะห์มาตรฐานการศึกษา จัดอบรมสร้างความตระหนักในบทบาทหน้าที่ นำผลประเมินภายนอกมาใช้วางแผน นำระบบ PDCA, PLC, 5step มาปรับใช้ ดำเนินการนิเทศ ติดตามโครงการอย่างเป็นระบบ ส่งเสริมการทำงานเป็นทีม มีส่วนร่วมของทุกฝ่าย และรวบรวมข้อมูลคุณภาพไว้ใช้ในการพัฒนางานประกันคุณภาพต่อไป

กลุ่มเครือข่ายสถานศึกษาเถิน 2 เป็นกลุ่มโรงเรียนในเขตตำบลเถินบุรีและตำบลแม่วะ อำเภอเถิน จังหวัดลำปาง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลำปาง เขต 2 มีการจัดระบบประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา มีการดำเนินการอย่างต่อเนื่อง ทั้งนี้จากการสัมภาษณ์ศึกษานิเทศก์ที่กำกับดูแล และผู้บริหาร พิลาวรรณ หอระติ (2567) และปิยรัตน์ มั่งคัลชัยสุริย (2567) ให้ข้อมูลว่า การดำเนินงานด้านการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษายังต้องพัฒนาให้เป็นระบบมากขึ้น ให้มีความรวดเร็วและความถูกต้องในการรายงานผลการประเมินตนเองของสถานศึกษา (SAR: Self – Assessment Report) ซึ่งอาจเป็นเพราะครูและบุคลากรทางการศึกษาส่วนใหญ่ยังไม่ค่อยมีความรู้ความเข้าใจและไม่ค่อยมีประสบการณ์ในระบบประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา และผลการประเมินคุณภาพภายในรอบที่ผ่านมามีส่วนมากอยู่ในระดับดี ซึ่งสะท้อนให้เห็นว่าควรพัฒนาระบบประกันคุณภาพภายใน เพื่อการปฏิบัติงานด้านประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาให้มีประสิทธิภาพและเกิดประสิทธิผล สามารถรองรับการประเมินภายนอกจากสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (องค์การมหาชน) หรือ สมศ. ตามนโยบายดำเนินการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาตามกรอบแนวทางการประกันคุณภาพภายนอก (พ.ศ.2567-2571)

จากสภาพการณ์ดังกล่าวผู้วิจัยในฐานะที่เป็นบุคลากรในเครือข่ายสถานศึกษาเถิน 2 ได้เล็งเห็นความสำคัญของการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา จึงสนใจที่จะศึกษาสภาพการบริหารงานประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา และศึกษาแนวทางพัฒนาการบริหารงานประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาตามแนวปฏิบัติการดำเนินงานประกันคุณภาพการศึกษาระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ.2561 ซึ่งประกอบด้วย 7 ด้าน คือ 1) การกำหนดมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษา 2) การจัดทำแผนพัฒนาการจัดการศึกษาของสถานศึกษา 3) การดำเนินการตามแผนพัฒนาการจัดการศึกษาของสถานศึกษา 4) การประเมินผลและตรวจสอบคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษา 5) การติดตามผลการดำเนินการเพื่อพัฒนาสถานศึกษา 6) การจัดทำรายงานผลการประเมินตนเอง (Self Assessment Report : SAR) และ 7) การพัฒนาสถานศึกษาให้มีคุณภาพอย่างต่อเนื่อง โดยนำกระบวนการบริหารงานคุณภาพ PDCA มาบูรณาการใน

การศึกษาสภาพและศึกษาแนวทางการบริหารงานประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา ของกลุ่มเครือข่าย
สถานศึกษาเถิน 2 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลำปาง เขต 2

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพการบริหารงานประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา ของกลุ่มเครือข่ายสถานศึกษาเถิน 2
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลำปาง เขต 2

2. เพื่อศึกษาแนวทางการบริหารงานประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา ของกลุ่มเครือข่ายสถานศึกษาเถิน
2 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลำปาง เขต 2

ระเบียบวิธีวิจัย

1. การศึกษาสภาพการบริหารงานประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา ของกลุ่มเครือข่ายสถานศึกษาเถิน 2
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลำปาง เขต 2

1.1 กลุ่มเป้าหมายที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา ครูและบุคลากรทางการศึกษา
ของกลุ่มเครือข่ายสถานศึกษาเถิน 2 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลำปาง เขต 2 ในปีการศึกษา
2567 จำนวน 6 โรงเรียน รวมทั้งสิ้น จำนวน 70 คน

1.2 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยในครั้งนี้ ได้แก่ แบบสอบถามเกี่ยวกับสภาพการบริหารงานประกันคุณภาพ
ภายในสถานศึกษา ของกลุ่มเครือข่ายสถานศึกษาเถิน 2 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลำปาง เขต 2
ซึ่งมีค่า IOC รายข้ออยู่ระหว่าง 0.60 – 1.00 และค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามทั้งฉบับ เท่ากับ 0.971 แบบสอบถาม
แบ่งออกเป็น 2 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 สอบถามเกี่ยวกับสถานภาพทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ลักษณะเป็นแบบตรวจสอบรายการ
(Multiple choices) ประกอบด้วย เพศ อายุ ระดับการศึกษา และตำแหน่งหรือบทบาท วิเคราะห์โดยการแจกแจง
ความถี่ (Frequency distribution) และหาค่าร้อยละ (Percentage) คำนวณโดยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์

ตอนที่ 2 สอบถามเกี่ยวกับสภาพการบริหารงานประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา ของกลุ่มเครือข่าย
สถานศึกษาเถิน 2 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลำปาง เขต 2 แบบสอบถามมีลักษณะเป็นแบบ
มาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ (Rating Scale) ของลิเคิร์ท (Likert's Five Rating Scale) วิเคราะห์โดยการหา
ค่าเฉลี่ย (μ) และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (σ) และแปลความหมายของค่าเฉลี่ย (บุญชม ศรีสะอาด, 2560)

2. การศึกษาแนวทางการบริหารงานประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา ของกลุ่มเครือข่าย
สถานศึกษาเถิน 2 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลำปาง เขต 2

2.1 เก็บข้อมูลด้วยการสัมภาษณ์เชิงลึก โดยกำหนดผู้ให้ข้อมูลสำคัญ จำนวน 9 คน คือ ผู้บริหารการศึกษา จำนวน 2 คน ผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 3 คน นักวิชาการหรืออาจารย์ผู้สอนในระดับอุดมศึกษา จำนวน 2 คน และศึกษานิเทศก์ จำนวน 2 คน

2.2 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยในครั้งนี้ ได้แก่ แบบสัมภาษณ์เป็นแบบมีโครงสร้าง (Structured Interview) ที่ผู้วิจัยจัดทำขึ้นตามขอบเขตด้านเนื้อหา 7 ด้าน โดยแบ่งออกเป็น 2 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลสถานภาพทั่วไปของผู้ทรงคุณวุฒิ

ตอนที่ 2 แบบสัมภาษณ์รายด้าน เป็นแบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง (Structured Interview) ที่ผู้วิจัยจัดทำขึ้นตามขอบเขตด้านเนื้อหา 7 ด้าน ซึ่งผู้วิจัยวิเคราะห์มาจากตอนที่ 2 ของแบบสอบถาม มาสร้างเป็นแบบสัมภาษณ์ วิเคราะห์ข้อมูลโดยการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) แล้วสรุปอุปนัย นำเสนอแบบความเรียง

ผลการวิจัย

1. ผลการวิเคราะห์ข้อมูลสภาพการบริหารงานประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา ของกลุ่มเครือข่ายสถานศึกษาเถิน 2 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลำปาง เขต 2

ตารางที่ 1 แสดงผลการศึกษาสภาพการบริหารงานประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา ของกลุ่มเครือข่ายสถานศึกษาเถิน 2 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลำปาง เขต 2 โดยรวมและรายด้าน

ด้านที่	รายการ	μ	σ	แปลผล
1	ด้านการกำหนดมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษา	4.39	0.57	มาก
2	ด้านการจัดทำแผนพัฒนาการจัดการศึกษาของสถานศึกษา	4.58	0.50	มากที่สุด
3	ด้านการดำเนินการตามแผนพัฒนาการจัดการศึกษาของสถานศึกษา	4.53	0.52	มากที่สุด
4	ด้านการประเมินผลและตรวจสอบคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษา	4.49	0.55	มาก
5	ด้านการติดตามผลการดำเนินการเพื่อพัฒนาสถานศึกษา	4.40	0.56	มาก
6	ด้านการจัดทำรายงานผลการประเมินตนเอง (Self Assessment Report : SAR)	4.55	0.50	มากที่สุด
7	ด้านการพัฒนาสถานศึกษาให้มีคุณภาพอย่างต่อเนื่อง	4.46	0.66	มาก
รวมเฉลี่ย		4.49	0.50	มาก

จากตารางที่ 1 พบว่าสภาพการบริหารงานประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา ของกลุ่มเครือข่ายสถานศึกษาเถิน 2 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลำปาง เขต 2 โดยรวมและรายด้าน รวมเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ($\mu = 4.49$, $\sigma = 0.50$) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านเรียงลำดับจากค่าเฉลี่ยสูงไปหาต่ำ พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงที่สุดคือ ด้านที่ 2 ด้านการจัดทำแผนพัฒนาการจัดการศึกษาของสถานศึกษา อยู่ในระดับ มากที่สุด ($\mu = 4.58$, $\sigma = 0.50$)

รองลงมาคือ ด้านที่ 6 ด้านการจัดทำรายงานผลการประเมินตนเอง (Self Assessment Report : SAR) อยู่ในระดับมากที่สุด ($\mu = 4.55, \sigma = 0.50$) ด้านที่ 3 ด้านการดำเนินการตามแผนพัฒนาการจัดการศึกษาของสถานศึกษา อยู่ในระดับมากที่สุด ($\mu = 4.53, \sigma = 0.52$) ด้านที่ 4 ด้านการประเมินผลและตรวจสอบคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษา อยู่ในระดับมาก ($\mu = 4.49, \sigma = 0.55$) ด้านที่ 7 ด้านการพัฒนาสถานศึกษาให้มีคุณภาพอย่างต่อเนื่อง อยู่ในระดับมาก ($\mu = 4.46, \sigma = 0.66$) ด้านที่ 5 ด้านการติดตามผลการดำเนินการเพื่อพัฒนาสถานศึกษา ($\mu = 4.40, \sigma = 0.56$) และด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดคือ ด้านที่ 1 ด้านการกำหนดมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษา อยู่ในระดับมาก ($\mu = 4.39, \sigma = 0.57$) ตามลำดับ

2. ผลการหาแนวทางพัฒนาการบริหารงานประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา ของกลุ่มเครือข่ายสถานศึกษาเถิน 2 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลำปาง เขต 2 โดยสรุปแนวทางพัฒนาทั้ง 7 ด้าน ดังนี้ 1) ด้านการกำหนดมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษา ผู้บริหาร คณะครูและบุคลากรทางการศึกษาสร้างความเข้าใจในกระบวนการและขั้นตอนการกำหนดมาตรฐาน เพื่อจะได้มีความเข้าใจในกระบวนการกำหนดมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษาและลงมือปฏิบัติได้อย่างถูกต้องทุกขั้นตอน สถานศึกษาควรกำหนดแนวปฏิบัติที่ชัดเจนและเข้าใจง่าย 2) ด้านการจัดทำแผนพัฒนาการจัดการศึกษาของสถานศึกษา สถานศึกษามีการดำเนินงานตามวงจรคุณภาพ PDCA ใช้ Matrix Mapping ในการตรวจสอบความสอดคล้อง ความเชื่อมโยงและตอบสนองของแผนพัฒนาการจัดการศึกษาและแผนปฏิบัติการประจำปี และต้องมีการตรวจสอบการครบถ้วนของแผนพัฒนาการจัดการศึกษาและแผนปฏิบัติการประจำปี มีการประชุมชี้แจงแผนงานโครงการที่จะขอความเห็นชอบต่อคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ตามวัตถุประสงค์ของแต่ละโครงการ 3) ด้านการดำเนินการตามแผนพัฒนาการจัดการศึกษาของสถานศึกษา มีการดำเนินการด้วยวงจรคุณภาพ PDCA อย่างต่อเนื่องสม่ำเสมอตามระยะเวลาที่กำหนด สามารถใช้ เทคโนโลยีสารสนเทศ เพื่อจัดทำรายงานของสถานศึกษา ควรมีการกำหนดทรัพยากรในแผนงานโครงการ กำหนดบุคลากรงบประมาณ และความจำเป็นเร่งด่วน ให้มีความเหมาะสม มอบหมายงานให้เหมาะสมกับบุคลากร พัฒนาศักยภาพให้มีคุณภาพ 4) ด้านการประเมินผลและตรวจสอบคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษา สถานศึกษามีการใช้เครื่องมือและวิธีประเมินอย่างเหมาะสม ตามวัตถุประสงค์ของการประเมิน มีระบบการประเมิน เช่น IPO (Input, Process, Output) โดยใช้วิธีเก็บข้อมูลที่หลากหลาย ใช้เทคโนโลยีเพื่อช่วยในการประเมิน แผนงาน ปฏิทินการประเมินและจัดทำคู่มือการประเมินให้ชัดเจน และสามารถใช้กระบวนการชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ (Professional Learning Community: PLC) ขับเคลื่อนการประเมินผลและตรวจสอบคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษา 5) ด้านการติดตามผลการดำเนินการเพื่อพัฒนาสถานศึกษา สถานศึกษามีการนำผลการตรวจสอบและประเมินผลโครงการมาทำการวิเคราะห์เพื่อนำมาวางแผนในการแก้ไขปัญหาต่อไป ทั้งนี้ต้องมีการสังเคราะห์ข้อมูลผ่านการสะท้อนคิดอย่างมีส่วนร่วมของผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง จัดทำเป็นสารสนเทศเพื่อใช้ในการกำหนดมาตรการ วิธีการ/แนวทางการยกระดับคุณภาพการศึกษา จัดทำแผนพัฒนาการจัดการศึกษาระยะ 5 ปี และแผนปฏิบัติการประจำปีที่มีความสอดคล้องกัน และมีการนิเทศติดตามอย่างน้อยภาคเรียนละ 2 ครั้งและเป็นไปเพื่อการพัฒนา (For Assessment) ไม่ใช่เป็นไปเพื่อตัดสินผล (Evaluation) 6) ด้านการจัดทำรายงานผลการประเมินตนเอง (Self Assessment Report : SAR) สถานศึกษามีคำสั่งแต่งตั้ง

คณะกรรมการจัดทำรูปเล่มรายงานประจำปี จัดส่งรายงานให้ต้นสังกัดทราบผ่านระบบ E-SAR ของ สพฐ. มีเวทีแลกเปลี่ยนผลการประเมินตนเองของครูและบุคลากรทางการศึกษาทั้งในองค์กรและต่างองค์กรเพื่อจะได้เห็นแนวทางการปฏิบัติงานและการพัฒนางาน ทั้งนี้การจัดทำรายงานประจำปีควรมีรูปแบบที่เข้าใจง่าย กระชับ ครบถ้วนตามมาตรฐาน และตัวชี้วัด มีการสื่อสารที่ตรงประเด็น นอกจากกรูปล่มแล้วควรทำเป็น Infographic และเผยแพร่ผ่านแอปพลิเคชันออนไลน์ (Online Application) ต่างๆ ซึ่งเป็นสารสนเทศพร้อมใช้งานในรูปแบบทุกที่ทุกเวลา (Anywhere Anytime) ควรมีการประชุมเชิงปฏิบัติการเพื่อนำผลการดำเนินงานของทุกฝ่ายมาทำการทบทวนการดำเนินงาน (After Action Review: AAR) หลังจากดำเนินงานเพื่อจะได้มองเห็นด้านที่เป็นจุดเด่นที่ควรทำต่อไป และจุดที่ควรพัฒนาในการดำเนินงานครั้งต่อไปซึ่งสามารถทำให้แผนการพัฒนาดำเนินการได้ตรงประเด็น สามารถใช้กระบวนการชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ (Professional Learning Community : PLC) ขับเคลื่อนการพัฒนาคุณภาพการจัดการศึกษา และมีระบบติดตามอย่างต่อเนื่อง ซึ่งผลการดำเนินการจะทำให้ได้สารสนเทศใหม่ในการพัฒนานวัตกรรมและวิถีปฏิบัติที่ดีต่อไป และ 7) ด้านการพัฒนาสถานศึกษาให้มีคุณภาพอย่างต่อเนื่อง สถานศึกษาวิเคราะห์ผลการประเมินคุณภาพภายในสถานศึกษาโดยการประเมินจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ใช้กระบวนการชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ (Professional Learning Community: PLC) ร่วมมือกับชุมชนและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ในการวิเคราะห์จุดแข็ง จุดอ่อน โอกาส และอุปสรรค (SWOT Analysis) จากข้อมูลสภาพจริงที่เป็นอยู่ ระบุประเด็นที่ต้องปรับปรุงแก้ไขและกำหนดเป้าหมายในการพัฒนาอย่างชัดเจน และมีการจัดสรรงบประมาณให้เพียงพอ มีการทบทวนระบบประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาอย่างต่อเนื่องและให้เป็นไปตามวงจรคุณภาพ PDCA

อภิปรายผล

1. สภาพการบริหารงานประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา ของกลุ่มเครือข่ายสถานศึกษาเถิน 2 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลำปาง เขต 2

สภาพการบริหารงานประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา ของกลุ่มเครือข่ายสถานศึกษาเถิน 2 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลำปาง เขต 2 โดยรวมและรายด้าน มีระดับการปฏิบัติเฉลี่ยรวมอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า สถานศึกษามีการพัฒนากระบวนการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา ผู้บริหารให้ความสำคัญและเป็นผู้ดำเนินการดำเนินงานประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา มีการจัดระบบการจัดการศึกษาที่มีกระบวนการดำเนินการที่ชัดเจน มีแผนงาน มีเป้าหมาย มีการกำกับติดตาม และมีการรายงานผลการปฏิบัติงาน ดำเนินงานตามแนวคิดและทฤษฎีการบริหารงานประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา ด้วยวงจรคุณภาพแบบ PDCA และตามแนวปฏิบัติการดำเนินงานประกันคุณภาพการศึกษา ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2561 สอดคล้องกับแนวคิดของ ชูติมา ทาสุนทร (2564) ที่กล่าวว่า การประกันคุณภาพการศึกษา หมายถึง การที่สถานศึกษาดำเนินการบริหารจัดการศึกษาที่มีระบบหรือมีกระบวนการในการติดตาม กำกับตรวจสอบ และประเมินผลการดำเนินงานของสถานศึกษา เป็นไปตามมาตรฐานและตัวบ่งชี้ ของคุณภาพการศึกษาตามที่ สถานศึกษา หน่วยงานต้นสังกัด หรือหน่วยงานจากองค์กรภายนอกกำหนดขึ้น เพื่อสร้างความมั่นใจหรือเป็นหลักประกันให้กับผู้ปกครอง ชุมชน สังคม และสถานประกอบการ ว่าสามารถให้ผลผลิตทางการศึกษาที่มีคุณภาพ มีความรู้ มีความสามารถ และมีคุณลักษณะต่างๆ

ครบถ้วนตามมาตรฐานการศึกษา และเป็นหลักประกันได้ว่าผู้ที่สำเร็จศึกษามีคุณลักษณะที่พึงประสงค์สอดคล้องกับความต้องการของสังคม สอดคล้องกับทฤษฎีการพัฒนาเชิงระบบของเดมิง (Plan Do Check Act) ซึ่งเป็นแนวคิดและหลักการพัฒนาระบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาที่ดี เป็นพื้นฐานในการปฏิบัติงาน (สุตาพร หงษ์เวียงจันทร์, 2565) สอดคล้องกับ Green (2005) ที่ได้ศึกษาการรับรู้ของครู ผู้ปกครอง และนักเรียน เรื่องคุณลักษณะของโรงเรียนที่มีประสิทธิผลตามธรรมาภิบาลโรงเรียนในรัฐเท็กซัส พบว่า คุณลักษณะดังกล่าว ทุกฝ่ายมีความเห็นร่วมกันได้ ไม่ว่าจะเป็นการจัดสิ่งแวดล้อมที่ปลอดภัยและเรียบร้อย การจัดบรรยากาศเชิงบวกการกำหนดการคาดหวังที่สูง และการตรวจสอบความสำเร็จอย่างต่อเนื่อง ครูและผู้ปกครองมีความเห็นว่า โรงเรียนที่มีประสิทธิผลนั้น ครูต้องมีภาวะผู้นำ มีผู้ปกครอง นักเรียนและชุมชนได้มีส่วนร่วมกับการกำหนดพันธกิจที่ชัดเจนหนักแน่น มีการส่งเสริมโอกาสในการเรียนรู้ที่เต็มความสามารถ เนื่องจากครูไม่มั่นใจว่าโรงเรียนนั้นจัดให้มีการพัฒนาความเชี่ยวชาญได้อย่างจริงจังหรือไม่ (อ้างถึงใน มยุรี รววรรณ, 2563) สอดคล้องกับแนวปฏิบัติการดำเนินงานประกันคุณภาพการศึกษา ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2561 และสอดคล้องกับงานวิจัยของของพุทธิภา รงค์ประเสริฐกุล (2566) ที่ได้ศึกษาเรื่องแนวทางการพัฒนาการประกันคุณภาพการศึกษาของโรงเรียนวัดบางหลวง ผลการศึกษาพบว่า การประกันคุณภาพการศึกษาของโรงเรียนวัดบางหลวง โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่าอยู่ในระดับมากทุกด้าน โดยเรียงลำดับค่ามัธยเทศจากมากไปหาน้อยดังนี้ การดำเนินงานตามแผนพัฒนาการจัดการศึกษาของสถานศึกษา การกำหนดมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษา การจัดทำรายงานประเมินตนเอง การประเมินผลและตรวจสอบคุณภาพภายในสถานศึกษา การติดตามผลการดำเนินงานเพื่อพัฒนาสถานศึกษาให้มีคุณภาพตามมาตรฐานการศึกษา และการจัดทำแผนพัฒนาการจัดการศึกษาของสถานศึกษาที่มุ่งคุณภาพตามมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษา ตามลำดับ

2. แนวทางพัฒนาการบริหารงานประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา ของกลุ่มเครือข่ายสถานศึกษาเถิน 2 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลำปาง เขต 2

2.1 ด้านการกำหนดมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษา ผู้บริหาร คณะครูและบุคลากรทางการศึกษามีการสร้างการเข้าใจในกระบวนการและขั้นตอนการกำหนดมาตรฐาน เพื่อให้มีความเข้าใจในกระบวนการกำหนดมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษาและลงมือปฏิบัติได้อย่างถูกต้องทุกขั้นตอน สถานศึกษาในกลุ่มเครือข่ายมีการกำหนดแนวปฏิบัติที่ชัดเจนและเข้าใจง่าย ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า สถานศึกษาในกลุ่มเครือข่ายสร้างการเข้าใจร่วมกันเกี่ยวกับการกำหนดมาตรฐาน เป็นการสร้างความตระหนักถึงความสำคัญของการกำหนดเป้าหมายในการจัดการศึกษารวมถึงทำให้เข้าใจขั้นตอนการกำหนดมาตรฐานอย่างชัดเจนส่งผลต่อการปฏิบัติงานที่มีประสิทธิภาพ สอดคล้องกับแนวคิดของธนพล วงศ์ฉลาด (2564) ที่กล่าวว่า การกำหนดมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษา สถานศึกษาควรมีการจัดประชุมวางแผนแต่งตั้งคณะกรรมการเพื่อกำหนดมาตรฐานการศึกษาโดยให้ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องทุกฝ่ายรับรู้ร่วมกัน และสอดคล้องกับแนวคิดของพุทธิภา รงค์ประเสริฐกุล (2566) ที่กล่าวว่า การกำหนดมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษา ควรจัดทำคู่มือการกำหนดมาตรฐานการศึกษา เสนอร่างให้ผู้เกี่ยวข้องทุกฝ่ายตรวจสอบ

2.2 ด้านการจัดทำแผนพัฒนาการจัดการศึกษาของสถานศึกษา สถานศึกษามีการดำเนินงานตามวงจรคุณภาพ PDCA ใช้ Matrix Mapping ในการตรวจสอบความสอดคล้อง ความเชื่อมโยงและตอบสนองของแผนพัฒนาการ

จัดการศึกษาและแผนปฏิบัติการประจำปี และต้องมีการตรวจสอบการครบถ้วนของแผนพัฒนาการจัดการศึกษา และแผนปฏิบัติการประจำปี มีการประชุมชี้แจงแผนงานโครงการที่จะขอความเห็นชอบต่อคณะกรรมการสถานศึกษา ขั้นพื้นฐาน ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า สถานศึกษาในกลุ่มเครือข่ายมีการดำเนินการตามวงจรคุณภาพ PDCA ทำให้ กระบวนการดำเนินงานจัดทำแผนพัฒนาการจัดการศึกษาของสถานศึกษามีประสิทธิภาพ ได้แผนพัฒนาการจัดการศึกษาที่มีคุณภาพ และการมีส่วนร่วมของบุคลากรทำให้การดำเนินงานไปในทิศทางเดียวกัน สอดคล้องกับแนวคิด ของทิพวรรณ อ่วมทอง (2564) ที่กล่าวว่า ผู้บริหารควรจัดทำแผนพัฒนาการจัดการศึกษา โดยรวมกันวิเคราะห์ SWOT นำข้อมูลที่ได้มาจัดระบบบริหาร กำกับ ติดตามการดำเนินการเป็นระยะ ประเมินผลการดำเนินการ ตลอดจน มีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ผลการดำเนินการเพื่อให้ได้ข้อมูลซึ่งช่วยสะท้อนให้เห็นจุดเด่น จุดด้อยของสถานศึกษา และ สอดคล้องกับแนวคิดของพุทธิภา รงค์ประเสริฐกุล (2566) ที่กล่าวว่า การจัดทำแผนพัฒนาการจัดการศึกษาของ สถานศึกษาที่มุ่งคุณภาพตามมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษา จัดการอบรมและรวบรวมสารสนเทศ เพื่อกำหนด ทิศทางและจัดทำแผนพัฒนาการจัดการศึกษา

2.3 ด้านการดำเนินการตามแผนพัฒนาการจัดการศึกษาของสถานศึกษา สถานศึกษามีการดำเนินการ ด้วยวงจรคุณภาพ PDCA อย่างต่อเนื่อง ใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ เพื่อจัดทำรายงานของสถานศึกษา มีการกำหนด ทรัพยากรในแผนงานโครงการ กำหนดบุคลากร งบประมาณ และความจำเป็นเร่งด่วน ให้มีความเหมาะสม มอบหมาย งานให้เหมาะสมกับบุคลากร พัฒนาบุคลากรให้มีคุณภาพ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า สถานศึกษาในกลุ่มเครือข่ายมี กระบวนการดำเนินงานตามวงจรคุณภาพ PDCA เป็นกระบวนการที่เป็นระบบ มีการกำหนดแผนงาน เป้าหมาย แนวทางปฏิบัติ วิธีการกำกับติดตามอย่างชัดเจน นำไปสู่การปรับปรุงพัฒนาหลังจากการดำเนินการ และการใช้ เทคโนโลยีในการดำเนินการทำให้เกิดประสิทธิภาพในกระบวนการปฏิบัติ และมีผลการปฏิบัติที่มีคุณภาพ สอดคล้อง กับแนวคิดของธนพล วงศ์ฉลาด (2564) ที่กล่าวว่า ด้านดำเนินงานตามแผนพัฒนาการจัดการศึกษาของสถานศึกษา ผู้บริหารสถานศึกษาควรจัดตั้งอำนวยการความสะดวก สนับสนุนทรัพยากรต่าง ๆ ให้เพียงพอกับความต้องการของบุคลากร อย่างเหมาะสม และสอดคล้องกับแนวคิดของจรัสรัตน์ พิสิทธิ์ (2567) ที่กล่าวว่า การดำเนินงานตามแผนพัฒนาการจัดการ ศึกษาของสถานศึกษา ผู้บริหารจัดประชุมคณะครูและบุคลากรอย่างน้อยเดือนละ 1 ครั้ง เป็นผู้ในการทำกิจกรรม หน้าที่ job description เปรียบเสมือนหางเสือเรือที่จะนำพาเรือไปถูกทิศไม่หลงทาง จัดทำปฏิทินการดำเนินงานและ ดำเนินงานตามปฏิทิน กำหนดบุคลากรที่รับผิดชอบโครงการเก็บรวบรวมหลักฐานการปฏิบัติงานไว้อย่างเป็นระบบ ที่ ค้นหาได้ง่าย รวดเร็ว เช่น อัฟโฟลด์งานใน google drive พร้อมทั้งกำกับ ติดตาม การดำเนินงานตามแผน และนำผลการ ประเมินโครงการไปใช้ในการพัฒนาคุณภาพการศึกษาอย่างต่อเนื่อง

2.4 ด้านการประเมินผลและตรวจสอบคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษา สถานศึกษามีการใช้ เครื่องมือและวิธีประเมินอย่างเหมาะสม ตามวัตถุประสงค์ของการประเมิน มีระบบการประเมิน เช่น IPO (Input, Process, Output) โดยใช้วิธีเก็บข้อมูลที่หลากหลาย ใช้เทคโนโลยีเพื่อช่วยในการประเมิน แผนงาน ปฏิทินการ ประเมินและจัดทำคู่มือการประเมินให้ชัดเจน และสามารถชี้แจงกระบวนการชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ (Professional Learning Community: PLC) ขับเคลื่อนการประเมินผลและตรวจสอบคุณภาพการศึกษาภายใน

สถานศึกษา ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า สถานศึกษาในกลุ่มเครือข่ายมีแนวทางการประเมินโดยใช้ทฤษฎีเชิงระบบต่างๆ สามารถช่วยให้การประเมินผลและตรวจสอบคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษามีประสิทธิภาพมากขึ้น สร้างความเชื่อมั่น และสามารถนำผลการประเมินไปปรับปรุงพัฒนาต่อไปได้ สอดคล้องกับแนวคิดของสุตาพร หงษ์เวียงจันทร์ (2565) ที่กล่าวว่า ควรนำระบบต่างๆ เข้ามาใช้ในการดำเนินการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาในแต่ละขั้นตอน เช่น PDCA, PLC, 5step เป็นต้น และสอดคล้องกับแนวคิดของจूरรัตน์ พิสิก (2567) ที่กล่าวว่า สถานศึกษาจัดทำคำสั่ง กำหนดผู้รับผิดชอบในการประเมินผลและตรวจสอบคุณภาพการศึกษา และแต่งตั้งคณะกรรมการรับผิดชอบการประเมินตรวจสอบผลสัมฤทธิ์และคุณลักษณะที่สำคัญของหลักสูตร ผู้บริหารมอบนโยบาย และแนวทางการประเมิน จัดทำรายงานคุณภาพการศึกษาภายในของสถานศึกษาที่แสดงให้เห็นถึงความก้าวหน้าในการปฏิบัติงานได้เป็นอย่างดี ด้วยกระบวนการ PDCA โดยร่วมกันดำเนินการจัดทำรายงานคุณภาพการศึกษาภายในของสถานศึกษา ปีละ 1 ครั้ง

2.5 ด้านการติดตามผลการดำเนินการเพื่อพัฒนาสถานศึกษา สถานศึกษามีการนำผลการตรวจสอบและประเมินผลโครงการมาทำการวิเคราะห์เพื่อนำมาวางแผนในการแก้ไขปัญหาดังต่อไป ทั้งนี้ต้องมีการสังเคราะห์ข้อมูลผ่านการสะท้อนคิดอย่างมีส่วนร่วมของผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง จัดทำเป็นสารสนเทศเพื่อใช้ในการกำหนดมาตรการ วิธีการ/แนวทางการยกระดับคุณภาพการศึกษา จัดทำแผนพัฒนาการจัดการศึกษาระยะ 5 ปี และแผนปฏิบัติการประจำปีที่มีความสอดคล้องกัน และมีการนิเทศติดตามอย่างน้อยภาคเรียนละ 2 ครั้งและเป็นไปเพื่อการพัฒนา (For Assessment) ไม่ใช่เป็นไปเพื่อตัดสินผล (Evaluation) ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า สถานศึกษาในกลุ่มเครือข่ายมีการติดตามผลการดำเนินงานเพื่อพัฒนาอย่างต่อเนื่อง โดยการร่วมวิเคราะห์ผลการประเมินการจัดการศึกษา ร่วมกำหนดแนวทางพัฒนาโดยผู้ติดตามและผู้ปฏิบัติ จึงจะทำให้เกิดการพัฒนาคุณภาพการจัดการศึกษาอย่างรอบด้าน สอดคล้องกับแนวคิดของธนพล วงศ์ฉลาด (2564) ที่กล่าวว่า ควรจัดให้มีการประเมินคุณภาพภายในตามมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษา ควรมีการอบรมพัฒนาความรู้ ทักษะเกี่ยวกับการประเมินคุณภาพภายในตามมาตรฐานการศึกษา และตัวบ่งชี้ พร้อมทั้งนำขั้นตอนการทำงานด้วยวงจรคุณภาพ (PDCA) มาใช้ในการประเมินคุณภาพภายใน และสอดคล้องกับแนวคิดของสุตาพร หงษ์เวียงจันทร์ (2565) ที่กล่าวว่า ควรแต่งตั้งฝ่ายบริหารเพื่อดำเนินการนิเทศและติดตามโครงการ กิจกรรมต่างๆตามแผนการปฏิบัติงานประจำปี หากพบอุปสรรคปัญหาจะได้แก้ไขได้ทันที่รวมทั้งรวมถึงการรับฟังความคิดเห็นในการดำเนินงานจากทุกฝ่าย เน้นการทำงานร่วมกันแบบมีส่วนร่วม

2.6 ด้านการจัดทำรายงานผลการประเมินตนเอง (Self Assessment Report : SAR) สถานศึกษามีคำสั่งแต่งตั้งคณะกรรมการจัดทำสรุปเล่มรายงานประจำปี จัดส่งรายงานให้ต้นสังกัดทราบผ่านระบบ E-SAR ของ สพฐ. มีเวทีแลกเปลี่ยนผลการประเมินตนเองของครูและบุคลากรทางการศึกษาทั้งในองค์กรและต่างองค์กรเพื่อจะได้เห็นแนวทางการปฏิบัติงานและการพัฒนางาน ทั้งนี้การจัดทำรายงานประจำปีมีรูปแบบที่เข้าใจง่าย กระชับ ครบถ้วนตามมาตรฐานและตัวชี้วัด มีการสื่อสารที่ตรงประเด็น นอกจากสรุปเล่มแล้วควรทำเป็น Infographic และเผยแพร่ผ่านแอปพลิเคชันออนไลน์ (Online Application) ต่างๆ ซึ่งเป็นสารสนเทศพร้อมใช้งานในรูปแบบทุกที่ทุกเวลา (Anywhere

Anytime) มีการประชุมเชิงปฏิบัติการเพื่อนำผลการดำเนินงานของทุกฝ่ายมาทำการทบทวนการดำเนินงาน (After Action Review: AAR) หลังจากดำเนินงานเพื่อจะได้มองเห็นด้านที่เป็นจุดเด่นที่ควรทำต่อไป และจุดที่ควรพัฒนาในการดำเนินงานครั้งต่อไปซึ่งสามารถทำให้แผนการพัฒนาดังกล่าวตรงประเด็น ใช้กระบวนการชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ (Professional Learning Community : PLC) ขับเคลื่อนการพัฒนาคุณภาพการจัดการศึกษา และมีระบบติดตามอย่างต่อเนื่อง ซึ่งผลการดำเนินการจะทำให้ได้สารสนเทศใหม่ในการพัฒนานวัตกรรม และวิธีปฏิบัติที่ดีต่อไป ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า สถานศึกษาในกลุ่มเครือข่ายมีการรายงานผลการประเมินตนเอง (Self Assessment Report : SAR) ที่กระชับเข้าใจง่ายช่วยให้การศึกษาผลการประเมินมีความสะดวกรวดเร็วมากขึ้น และทำให้สามารถเผยแพร่ประชาสัมพันธ์ได้ทั่วถึงมากขึ้น ซึ่งนำไปสู่กระบวนการวิเคราะห์ สังเคราะห์ผลการประเมิน และกำหนดแนวทางการพัฒนาได้อย่างมีคุณภาพ สอดคล้องกับแนวคิดของธนพล วงศ์ฉลาด (2564) ที่กล่าวว่า จัดทำ รายงานประจำปีที่เป็นรายงานประเมินคุณภาพภายใน ควรแต่งตั้งคณะทำงานที่ประกอบด้วยบุคลากรจากทุกฝ่ายที่ ปฏิบัติงาน เพื่อให้ทุกฝ่ายร่วมรับรู้และนำข้อมูลที่รวบรวมในการประเมินตามตัวบ่งชี้ของมาตรฐานการศึกษา และสอดคล้องกับแนวคิดของจूरี่รัตน์ พิสิฐ (2567) ที่กล่าวว่า การจัดทำรายงานผลการประเมินตนเอง ผู้บริหารควร ทำความเข้าใจในการจัดทำรายงานผลการประเมินตนเองและร่วมกับทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้อง โดยการอบรมรูปแบบการจัดทำ รายงาน ที่สะท้อนคุณภาพผู้เรียน จัดทำรายงานผลการปฏิบัติงานของตนเอง ภาคเรียนละ 1 ครั้ง พร้อมทั้งมีการรับรอง เป็นลายลักษณ์อักษรก่อนส่งรายงานการประเมินคุณภาพภายในให้หน่วยงานต้นสังกัดสถานศึกษาเผยแพร่รายงาน ประเมินคุณภาพภายในต่อสาธารณชน หน่วยงานต้นสังกัด และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

2.7 ด้านการพัฒนาสถานศึกษาให้มีคุณภาพอย่างต่อเนื่อง สถานศึกษาวิเคราะห์ผลการประเมินคุณภาพ ภายในสถานศึกษาโดยการประเมินจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ใช้กระบวนการชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ (Professional Learning Community: PLC) ร่วมมือกับชุมชนและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ในการวิเคราะห์จุดแข็ง จุดอ่อน โอกาส และอุปสรรค (SWOT Analysis) จากข้อมูลสภาพจริงที่เป็นอยู่ ระบุประเด็นที่ต้องปรับปรุงแก้ไขและ กำหนดเป้าหมายในการพัฒนาอย่างชัดเจน มีการจัดสรรงบประมาณให้เพียงพอ และมีการทบทวนระบบประกัน คุณภาพภายในสถานศึกษาอย่างต่อเนื่องและให้เป็นไปตามวงจรคุณภาพ PDCA ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า สถานศึกษาใน กลุ่มเครือข่ายมีการพัฒนาสถานศึกษาให้มีคุณภาพอย่างต่อเนื่อง ใช้ความร่วมมือของทุกภาคส่วนในการวิเคราะห์ผล การดำเนินงานที่ผ่านมา บริบทสถานศึกษา ความเสี่ยง ปัจจัยสนับสนุน และข้อมูลอื่นๆที่เกี่ยวข้อง โดยใช้กระบวนการ SWOT Analysis และวงจรคุณภาพ PDCA ทำให้เกิดวงจรการพัฒนาหลายรอบ เป็นพลวัต และส่งผลต่อการพัฒนาที่ มีความต่อเนื่อง สอดคล้องกับแนวคิดของมยุรี วรวรรณ (2563) ที่กล่าวว่า สถานศึกษาต้องวิเคราะห์จุดแข็ง จุดอ่อน ปัญหา อุปสรรค ของโรงเรียนโดยใช้มาตรฐานและตัวชี้วัดของสถานศึกษาและ ของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษา ขั้นพื้นฐานซึ่งการพัฒนาในแต่ละด้านต้องกำหนดตัวชี้วัดความสำเร็จของแต่ละกิจกรรมในการพัฒนาระบบประกัน คุณภาพภายในสถานศึกษา และทุกฝ่ายต้องมีส่วนร่วมในการพัฒนาดำเนินการปรับปรุงแก้ไข โดยใช้วงจรคุณภาพ

PDCA เข้ามาเป็นตัวกำหนดกรอบการดำเนินงานทุกระบบ และสอดคล้องกับแนวคิดของธนพล วงศ์ฉลาด (2564) ที่กล่าวว่า จัดให้มีการพัฒนาคุณภาพการศึกษาอย่างต่อเนื่อง ควรมีการปรับปรุงรูปแบบการพัฒนาการศึกษา และส่งเสริมสถานศึกษาให้เป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้เชิงวิชาชีพ จนเป็นวัฒนธรรมในการทำงานปกติสอดคล้องกับ บริบทของสถานศึกษา และแนวทางการดำเนินงานการประกันคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษา โดยประยุกต์ใช้ แนวคิดชุมชนแห่งการเรียนรู้เชิงวิชาชีพ เป็นแนวทางมีความเหมาะสม และมีความเป็นไปได้โดยรวมอยู่ในระดับ มากที่สุด

ข้อเสนอแนะการวิจัย

1. ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

1.1 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาควรนำแนวทางไปส่งเสริมให้ครูและบุคลากรทางการศึกษามี ความรู้ความเข้าใจในระบบประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา ปฏิบัติภาระงานด้านประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา ได้อย่างมีประสิทธิภาพและเกิดประสิทธิผล

1.2 กลุ่มเครือข่ายสถานศึกษา และสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอื่นใช้ เป็นแนวทางในการขับเคลื่อนการบริหารงานประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา

2. ข้อเสนอแนะระดับสถานศึกษา

2.1 สถานศึกษาสามารถประยุกต์ใช้แนวทางพัฒนาการบริหารงานประกันคุณภาพภายใน สถานศึกษา โดยศึกษาของสภาพ และแนวทางการพัฒนาไปกำหนดเป็นกรอบทิศทางการพัฒนาคุณภาพการจัด การศึกษาโดยคำนึงถึงความเหมาะสม สอดคล้องกับบริบทของสถานศึกษา

2.2 สถานศึกษาสามารถนำแนวทางการพัฒนาการบริหารงานประกันคุณภาพภายใน สถานศึกษา ไปปรับใช้กับปัญหาการดำเนินงานที่พบในสถานศึกษาตามบริบทของสถานศึกษา

2.3 คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานสามารถใช้เป็นแนวทางในการศึกษาข้อมูลด้านการ พัฒนาคุณภาพสถานศึกษา โดยศึกษาผลการวิจัยและแนวทางการพัฒนาการบริหารงานประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา เพื่อสร้างองค์ความรู้ แนวคิดในการพัฒนาสถานศึกษาต่อไป

3. ข้อเสนอแนะระดับบุคคล

3.1 ผู้อำนวยการสถานศึกษาสามารถใช้เป็นแนวทางพัฒนาการบริหารงานประกันคุณภาพภายใน สถานศึกษา โดยนำไปประยุกต์ให้เหมาะสมกับรูปแบบการบริหารจัดการของสถานศึกษา ส่งเสริมสนับสนุนให้คณะครู และบุคลากรทางการศึกษาพัฒนาตนเองเกี่ยวกับการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาอยู่เสมอ

3.2 คณะครูและบุคลากรทางการศึกษาสามารถใช้เป็นแนวทางในการสร้างความเข้าใจในระบบ ประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา การวางแผน การดำเนินการ การติดตามประเมินผล และการปรับปรุงพัฒนา เพื่อให้เกิดการพัฒนาสถานศึกษาอย่างต่อเนื่อง

4. ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

ควรทำวิจัยเกี่ยวกับบทบาทผู้บริหารต่อการพัฒนาการบริหารงานประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา ในยุคดิจิทัล และในโลกยุคใหม่ที่เปราะบาง เต็มไปด้วยความวิตกกังวล ความสัมพันธ์ของสิ่งต่างๆไม่เป็นเส้นตรง และความซับซ้อนเข้าใจยาก (BANI World)

องค์ความรู้ใหม่

การประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาเป็นหัวใจสำคัญในการพัฒนาการจัดการศึกษาให้มีคุณภาพ โดยผู้บริหารสถานศึกษามีบทบาทสำคัญในการบริหารจัดการระบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา โดยใช้วงจรคุณภาพ PDCA ให้ครูและบุคลากรทางการศึกษาได้มีส่วนร่วมในการวางแผน การดำเนินการตามแผน การกำกับ ติดตาม ตรวจสอบ และประเมินผล และการปรับปรุงพัฒนาสถานศึกษาให้มีคุณภาพ ทั้งนี้การปฏิบัติจะเกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผลต้องอาศัยความเข้าใจในระบบประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา เข้าใจวงจรคุณภาพ PDCA ที่ต้องดำเนินการทุกกิจกรรมเป็นวงจรย่อยหลายๆวงจรซ้อนกัน และปฏิบัติตามแนวปฏิบัติการดำเนินงานประกันคุณภาพการศึกษาระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ.2561 ทั้ง 7 ขั้นตอน โดยประยุกต์ใช้ทฤษฎีเชิงระบบ เช่น กระบวนการชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ (Professional Learning Community: PLC) ระบบประเมินผล IPO (Input, Process, Output) ระบบบริหารจัดการโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน (School - Based Management : SBM) เป็นต้น เพื่อให้การประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาเป็นไปเพื่อการพัฒนา (For Assessment) ไม่ใช่เป็นไปเพื่อตัดสินผล (Evaluation) มีการรายงานผลที่กระชับเข้าใจง่าย เผยแพร่ผ่านช่องทางที่หลากหลาย มีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ในระดับต่างๆ ใช้กระบวนการ SWOT Analysis และวงจรคุณภาพ PDCA ทำให้เกิดวงจรการพัฒนาหลายรอบ เป็นพลวัต และต้องมีการดำเนินงานระบบประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาอย่างต่อเนื่องจนเป็นวัฒนธรรมขององค์กรที่พร้อมรับมือกับการเปลี่ยนแปลงของโลกยุคใหม่ (BANI World)

เอกสารอ้างอิง

- กระทรวงศึกษาธิการ. (2567). พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 (แก้ไขเพิ่มเติมฉบับที่ 2 พ.ศ. 2545 ฉบับที่ 3 พ.ศ. 2553 และฉบับที่ 4 พ.ศ. 2562).
<https://www.moe.go.th/backend/wp-content/uploads/2020/10/1.>
_____. (2567). กฎกระทรวงการประกันคุณภาพการศึกษา พ.ศ. 2561.
<https://www.moe.go.th/backend/wp-content/uploads/2021/03/1>
จूरรัตน์ พิลิก. (2567). แนวทางการพัฒนาประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาที่มีประสิทธิผลสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 3. สิริธรปริทรรศน์, 25(2), 176-188.

- ชุติมา ทาสุนทร. (2564). ปัจจัยที่ส่งผลต่อการดำเนินงานประกันคุณภาพการศึกษาภายในของสถาบันเทคโนโลยีปทุมวัน. ปรินญาณิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการการอุดมศึกษา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- ณัชชา ถาวร และกานดา ชะนะญ. (2563). การพัฒนารูปแบบที่ส่งผลต่อความสำเร็จในการดำเนินงานประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษาในจังหวัดลำปาง. <https://lpgpeo.go.th/?p=5782>
- ทิพวรรณ อ่วมทอง. (2564). แนวทางการส่งเสริมการบริหารงานประกันคุณภาพภายในสำหรับสถานศึกษา ระดับ ประถมศึกษา จังหวัดปทุมธานี. วิทยานิพนธ์หลักสูตรปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาบริหารการศึกษา คณะครุศาสตร์อุตสาหกรรม มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี.
- ธนพล วงศ์ฉลาด. (2564). การพัฒนาแนวทางการดำเนินงานการประกันคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษา โดยประยุกต์ใช้แนวคิดชุมชนแห่งการเรียนรู้เชิงวิชาชีพ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสุรินทร์. วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารและพัฒนาการศึกษา มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- บุญชม ศรีสะอาด. (2560). การวิจัยเบื้องต้น (พิมพ์ครั้งที่ 10). ฉบับปรับปรุงใหม่ กรุงเทพฯ : บริษัท สุวีริยาสาส์น จำกัด.
- ปิยรัตน์ มั่งคัลชัยเยียร. (2567). ปัญหาและอุปสรรคของการดำเนินงานระบบประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา (สัมภาษณ์). ผู้อำนวยการโรงเรียนแม่ะวิทยา. 1 ตุลาคม 2567.
- พิลาวรรณ หอระดี. (2567). ปัญหาและอุปสรรคของการดำเนินงานระบบประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา (สัมภาษณ์). ศึกษาพิเศษสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลำปาง เขต 2. 3 ตุลาคม 2567.
- พุทธิภา รงค์ประเสริฐกุล. (2566). แนวทางการพัฒนาการประกันคุณภาพการศึกษาของโรงเรียนวัด บางหลวง. การค้นคว้าอิสระ หลักสูตรศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- มยุรี วรวรรณ. (2563). แนวทางการพัฒนาการดำเนินงานประกันคุณภาพการศึกษาของโรงเรียนมัธยมวัดหนองแขม. การค้นคว้าอิสระหลักสูตรศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- มาหะมะบาออรี มาขอ. (2564). การบริหารงานประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองบัวลำภู เขต 3. ปรินญาณิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2561). แนวปฏิบัติการดำเนินงานประกันคุณภาพการศึกษา ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ.2561. สำนักงานฯ.

สำนักทดสอบทางการศึกษา สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ. (2563).

แนวทางการพัฒนาระบบการประกันคุณภาพการศึกษาตามกฎหมายกระทรวงการประกันคุณภาพ

การศึกษา พ.ศ. 2561. ห้างหุ้นส่วนจำกัด เอ็น.เอ. รัตนะเทรตติ้ง.

_____. (2563). การจัดทำแผนพัฒนาการจัดการศึกษาของสถานศึกษา. ห้างหุ้นส่วนจำกัด เอ็น.เอ. รัตนะเทรตติ้ง.

สุดาพร หงษ์เวียงจันทร์. (2565). การดำเนินการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาลำดับชั้น

สังกัดกรุงเทพมหานคร. การค้นคว้าอิสระหลักสูตรศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหาร

การศึกษา แผน ข ระดับปริญญาามหาบัณฑิต ภาควิชาการบริหารการศึกษามหาบัณฑิตวิทยาลัย

มหาวิทยาลัยศิลปากร.

Deedra Albert-Green. (2005). *Teachers, Parents and Students Perception of Effective*

School Characteristics of Two Texas Urban Exemplary Open-Enrollment Charter

School. A Dissertation of Doctor of Philosophy for the Degree texas A&M University.